

Goran Šimac • 18/10/2023 u 07:20 •

– *Ima dobrih ljudi* – česta je izreka diljem planeta.

Izgovarajući to ljudi se uglavnom međusobno tješe, okruženi kaosom, patnjom, ratovima, gramzivošću, neljudima, ljudskom glupošću, okrutnošću... itd.

No dakako da ima dobrih ljudi. No za dobrotu i veličinu mnogih nikada ne doznamo, a svjedoči joj tek njihova bliža okolina. Za neke, srećom, dozna cijeli svijet, zahvaljujući tehnologiji uz pomoć koje čitate i ovaj tekst. Jedan od takvih je, bez ikakve sumnje, Afroz Shah, indijski ekološki aktivist i odvjetnik iz Mumbaija. Zašto je on *dobar*? Zato što je

jednostavnom akcijom koja bi trebala biti urođena ili prirodna svakom čovjeku, pokrenuo golemi val dobročinstava, najprije u svojem okruženju, potom u rodnoj Indiji, a onda i diljem svijeta.

Pa kako? Ne može jednostavnije: došetao je do plaže u Mumbaiju, zatrpane brdima smeća, i umjesto da očajava, ljuti se i frustrira i grize, počeo je instiktivno sakupljati smeće. Nekome tko je to vidio sa strane se to moglo činiti kao besmisleni potez bezumnika, jer što vrijedi očistiti kilogram smeća na plaži gdje se nalaze tisuće tona naplavljene plastike?

U smeću i siromašni i bollywoodski superstarovi

Ali itekako vrijedi, pokazalo se. *Mic po mic*, taj isti mladi očajni Indijac ubrzo je postao globalno poznat po organizaciji najvećeg svjetskog projekta čišćenja plaža, koji je prerastao u pokret koji je nadahnuo ljude diljem svijeta da očiste svoj okoliš. **Afroz Shah**, mladi indijski odvjetnik iz Mumbaija, stigao je *preko smeća do zvijezda*, recimo to tako. Postao je sinonim za najveći svjetski projekt čišćenja plaža. Ne znamo je li to otišlo tako daleko da se umjesto ‘*ajmo očistiti plažu*’, negdje kaže: ‘*ajmo shahirati plažu*’.

Tako su 2016. godine **Ujedinjeni narodi** proglasili Shaha **Šampionom Zemlje** jer je vodio čišćenje plaže Versova u Mumbaiju.

-U listopadu 2015. Shah i njegov susjed Harbansh Mathur, 84-godišnjak koji je u međuvremenu preminuo, bili su frustrirani hrpama raspadajućeg otpada koje je naplavilo i potpuno preplavilo gradsku plažu Versova. Odlučni učiniti nešto po tom pitanju, počeli su čistiti plažu, komad po komad smeća. Svaki vikend od tada, Shah je inspirirao volontere da mu se pridruže – od stanovnika sirotinjskih četvrti do bollywoodskih zvijezda, od školaraca do političara. Pojavljivali su se u Versovi na onome što Shah naziva “sastankom s oceanom”, ali što u stvarnosti znači raditi uronjen do potkoljenice u trulom smeću pod užarenim indijskim

suncem. Volonteri su dosad sakupili više od 4000 tona smeća s plaže duge 2,5 kilometra. – pojasnili su proglašenje Shaha Šampionom Zemlje.

Shah, koji je okupio stanovnike i ribare kucajući na vrata i objašnjavajući štetu koju morski otpad uzrokuje, kasnije je proširio djelovanje te je spriječio da otpad uništava lokalni potok i plažu, te priobalne šume zagušene smećem, mangrove, koje djeluju kao prirodna obrana od olujnih udara, te je potaknuo slične grupe diljem Indije i šire da pokrenu vlastite pokrete čišćenja.

Mnoštvo čisti plažu

Shah je zaslužen ponosan na postignuća stanovnika Versove. Ne samo da je pokret skrenuo malo pozornosti donositeljima odluka, već je proizveo to da se sve manje novog otpada pojavljuje na plaži.

Obećao je kako će nastaviti svoj križarski pohod čišćenja plaža sve dok ljudi i njihove vlade diljem svijeta ne promijene svoj pristup proizvodnji, korištenju i odbacivanju plastike i drugih proizvoda koji završavaju u

moru i na plažama diljem svijeta.

‘Šampion Zemlje’

Inače, nadahnut naporima Afroza Shaha da očisti plaže u Mumbaiju, **Program Ujedinjenih naroda za okoliš** pokrenuo je globalnu kampanju Čista mora, a nešto kasnije je Afroz Shah je osvojio **CNN-ovu nagradu za heroja** godine–2019. No to je samo jedno u nizu globalnoj i lokalnih priznanja i nagrada za akcije koje je poduzeo.

Afroz je djetinjstvo proveo kao ‘Dječak s obale’ na zapadnoj obali Indije.

-Krajolik Mumbaija u mom ranom djetinjstvu bio je prošaran malim jezercima, čistim dostupnim jezerima, čistim tekućim rijekama, zdravim i prekrasnim mangrovama, netaknutim plažama i oceanom bez morskog otpada. – priča **Afroz**, sjećajući se djetinjstva koji je kao povučeni dječak pronalazio utjehu u onomad predivnom ekosustavu oko sebe, živeći u siromaštvu.

Jezero Powai, jezero Vihar i rijeka Mithi tada su mu bili čisti i lako dostupni. I Afroz se kupao na čistoj i netaknutoj plaži Versova.

Ali kad je Afroz ušao u tinejdžerske godine – problem golemih razmjera koji uključuje obalni ekosustav – pogodio je Mumbai. Plaže su pretvorene u plastična groblja. Rijeke su se pretvorile u kanalizaciju. Jezera su se pretvorila u ‘stajaću zagađenu vodu’.

Afrozova ljubav prema ugroženom zavičaju ga je nagnala da doda novo značenje riječi “ljubav”. “Ljubav” nije samo obožavanje, nego je značilo “zasukati rukave” i raditi na terenu. U ranim danima Afroz je radio na zaštiti ekološki osjetljivih mangrova u Mumbaiju. Upliv i dotok slane vode (plime i oseke) u mangrove neophodan je za njihov opstanak. Afroz je zajedno s građanima Mumbaija razbio mnoge umjetno stvorene

nasipe među mangrovama – koji su bili izgrađeni kako bi zaustavili protok plimne vode u tim ekološki osjetljivim zonama. Jutari i hektari mangrova preživjeli su i procvjetali zahvaljujući ovoj inicijativi.

Zatim je došla 2015. godina – odvjetnik **Afroz Shah** premješten je u Versovu (sjeverno od Mumbaija) iz Bandre (južno od Mumbaija).

Iz stana u koji je došao živjeti ugledao je stravičan prizor : umjesto plaže visoka brda smeća.

Plastika do ušiju

-Nikada prije u životu nisam vidio toliko zagađenja plastikom pored oceana. Plastika mi je bila do ušnih resica. Prvi put sam takvo vidio. Znao sam da nešto drastično nije u redu i da se nešto hitno mora učiniti. – pojašnjava svoje početke.

To “nešto” u Afrozovoj glavi rezultiralo je time da su Afroz i 83-godišnji **Harbansh Mathur** u tu nedjelju ujutro ustali i krenuli čistiti plažu Versova. Dvije energične duše – koje žele *biti promjena – zorno su u praksi prikazali* vrijednosti Mahatme Gandhija u punom procvatu – u 21. stoljeću, kako je to doživljeno u Indiji. U Mumbaiju, velegradu s kaotičnim i brzim životom, ubrzo se proširio taj “Gandhijanski pokret” – te postao simbol žrtve i ljubavi prema majci prirodi i Indiji.

Čišćenje plaža privuklo je pozornost svijeta. Plaža Versova postala je simbol moći građana koji su se odvažili izaći iz malodušnosti i ne-činjenja i kukanja, uzeti rukavice – i biti promjena koju žele vidjeti.

Afroz je postao popularan

Isto to je više nego potrebno u Hrvatskoj, gdje polumtrvo stanovništvo ne reagira ni kada lopovi i pokvareni političari udruženi na dnevnoj bazi pljačkaju javna dobra i nimalo ne brinu o općem boljitku, dok šutljiva većina to podnosi bez reakcije. Teško da bi, u stanju duha kakvo danas prevladava u hrvatskom društvu, ovaj mladi Indijac motivirao ikoga da krene u volontersko čišćenje betoniranih plaža, osim nekolicine onih koje u lokalnoj sredini ionako drže za *propuhe* i zanesenjake.

No vratimo se mi u Indiju. Čišćenje morskog otpada postalo je i vid borbe protiv klimatskih promjena, globalnog zatopljenja...

Ako bude vremena

-Čišćenje plaža je pogrešno shvaćeno. Čišćenje plaže ne znači i čistu plažu. Čišćenje plaža znači ublažiti problem morskog otpada – plastike koja ulazi u utrobu oceana; kroz čišćenje plaža „učimo dok radimo“, tj. smanjujemo otpad kod kuće. Jednom kada pokupite otpad na plaži, smanjujemo onečišćenje plastikom i globalno zagrijavanje, a onda vjerojatno i “čistu plažu”. Ujedinjeni narod označio je čišćenje plaže Versova kao “najveće čišćenje plaže u svjetskoj povijesti”. Čišćenje plaža postalo je “oči i uši” priče o “očuvanju oceana i planeta zdravim”. Jedno čišćenje plaže dovelo je do drugog čišćenja plaže u Mumbaiju.... – govorio je **Afroz** koji je znao da tom nije dovoljno nego da se s problemom mora uhvatiti u koštac na holistički način, tj. rješenje i djelovanje na terenu mora biti u širokom spektru od – čišćenja plaža do kružnog gospodarstva.

Afroz Shah u akciji

Na kraju, zaključimo Afrozovim riječima: rješenje problema plastičnog onečišćenja, globalnog zatopljenja mora biti i na sistemskoj i na individualnoj razini. Pitanje koje će dovesti do – rješenja – samo će vrijeme pokazati.’

Ako tog vremena bude.

<https://youtu.be/jXcoPO76UyA>

**Tekst je realiziran uz pomoć sredstava iz Projekta poticanja novinarske izvrsnosti 2023. – Agencije za elektroničke medije.*